

Colofon

Avifaunistische Kring Nederland (AKN)

Sectie van de Nederlandse

Ornithologische Unie (NOU)

AKN Nieuwsbrief 2021/1

Deze nieuwsbrief verschijnt 2x per jaar.

Redactie:

Frank de Miranda

(met medewerking van Ed Veling en Kees Scharringa).

Netwerkbeheer en verzending:

Paul Keuning

Lay-out:

Arnold Meijer (Blue Robin dtp)

Afmelden voor deze nieuwsbrief

kan door een mail te sturen naar: AKNNOU21@gmail.com

Bestuur

Frank de Miranda
voorzitter

Paul Keuning
secretaris

Jaap Vink
penningmeester

Kees Scharringa

Inhoud

Inleiding	2
Nieuw e-mailadres van het AKN-secretariaat	2
Corona	2
Bestuurswijzigingen 2021	3
Het AKN-netwerk	4
Verkenning nieuwe AKN-werkgroep	5
Stand van zaken Werkgroep Ornithologisch Erfgoed	6
Eerste fase project Ornithologisch Erfgoed (voormalige)	
Overzeese Gebiedsdelen	9
Stand van zaken Werkgroep Georgië	11
Vooruitblik naar de eerstvolgende Nieuwsbrief	11

volgende
pagina

Inleiding

De AKN, als onderdeel van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU), bestaat al weer acht jaar. Het zijn de jaren van opbouw, gericht op activiteiten in specifieke niches waarmee we ons inzicht in avifaunistiek kunnen versterken. De eerste niche is Ornithologisch Erfgoed, waarin we als intermediair hulp bieden aan archiefvormers of hun nazaten om vogelkundig authentiek archiefmateriaal onder te brengen in erkende archiefinstellingen. De tweede niche gaat over samenwerking met een ander land, in ons geval Georgië: uit oogpunt van natuur en cultuur één van de meest inspirerende landen van Europa. Het afgelopen jaar zijn we geweest op een mogelijk derde niche: te komen tot een netwerk van (ex-) gebiedsbeheerders. Over de drie niches meer in deze nieuwsbrief.

Na de achterliggende jaren is er een netwerk ontstaan van ca. honderd personen die op enigerlei

wijze betrokken zijn bij de AKN-activiteiten. Dat is ruim meer dan het huidige aantal geregistreerde leden. Het bestuur heeft daarom besloten om het AKN-lidmaatschap uit te breiden tot *alle betrokkenen in het AKN-netwerk*. Het huishoudelijk reglement is hierop aangepast en de (verplichte) contributiebetaling is met ingang van 2021 afgeschaft. Het financiële nadeel hiervan wordt door Vogelbescherming Nederland en Sovon gecompenseerd. Met de elk half jaar verschijnende nieuwsbrief beoogt het bestuur een actieve communicatie met de deelnemers in het AKN-netwerk.

Corona

Communicatie met de betrokkenen in onze activiteiten staat onder druk door de Corona-pandemie. De Werkgroep Ornithologisch Erfgoed heeft in 2020 drie van de vijf geplande sessies af moeten zeggen en de sessies voor 2021 zijn nog niet ingepland. Het project Ornithologisch Erfgoed (voormalige) Overzeese Gebiedsdelen heeft indirect door sluiting van Naturalis BC nadeel ondervonden. In Georgië geeft vooral de tweede golf vergelijkbare problemen als in Nederland. En ook het bestuur van de Nederlandse Ornithologische Unie kan de voorgenomen evenementen voor 2021 nog niet met zekerheid plannen. Als bestuur wensen wij alle AKN-leden toe dat zij en hun dierbaren de huidige pandemie in goede gezondheid doorstaan. Procedurele zaken zoals bestuurswijzigingen en financiële verantwoording, stemmen we af met het NOU-bestuur en kunnen zo nodig aan de orde komen in de eerstvolgende ledenvergadering van de NOU.

Nieuw emailadres van het AKN-secretariaat

Per 1 januari 2021 is het emailadres van de AKN-secretaris: **AKNNOU21@gmail.com**

Via dit adres kunnen geïnteresseerden zich aan- of afmelden als AKN-lid en het Huishoudelijk Reglement opvragen.

Bestuurswijzigingen per 1 januari 2021

Voor de AKN breekt in de manier van functioneren een nieuwe fase aan. Na acht jaar willen we bestendigen en geleidelijk vernieuwen wat inmiddels is opgebouwd. Een voorbeeld hiervan is om de samenhang tussen de werkgroepen meer aandacht te geven. Een ander voorbeeld is om visie te ontwikkelen op de verdere uitbouw van ons netwerk en de diversiteit daarin. Al met al een goed moment om het bestuur te vernieuwen. Onder normale omstandigheden zou dit afgelopen maand november een agendapunt zijn geweest in de Algemene Ledenvergadering. Maar in Corona tijd gaat alles anders. Het bestuur neemt daarom zijn verantwoordelijkheid en heeft de volgende besluiten genomen:

- De functie van secretaris gaat over van Martin Lok naar Paul Keuning. Paul heeft zijn sporen al verdiend in de Werkgroep Ornithologisch Erfgoed. In het bestuur zal hij de taak op zich nemen om het AKN-netwerk te beheren;

- De functie van penningmeester gaat over van Kees Scharringa naar Jaap Vink. Jaap is in de AKN-sfeer penningmeester van de werkgroep Georgië;
- Kees blijft lid van het bestuur en krijgt als taak om het vervolg van de erfgoedactiviteiten voor de (voormalige) overzeese gebiedsdelen in goede banen te leiden.

Martin Lok heeft aangegeven dat hij per 1 januari 2021 stopt als bestuurslid. Wij respecteren dat besluit en blikken even terug. Na oprichting van de AKN op 4 november 2012 trad Martin vrijwel direct toe tot het bestuur. De eerste bestuursvergadering was tien dagen na de oprichting en had als eerste agendapunt "bijpraten met Martin" die spontaan beschikbaar was als secretaris. Inmiddels heeft hij zich acht jaar lang voor de AKN ingezet. Hij deed de mededelingen naar de leden, nam initiatief voor nieuwe contacten, zette de "puntjes op de i" voor de jaarlijkse ledenverga-

ringen, zorgde voor continuïteit in de jaarverslagen en was tijdens de bestuursvergaderingen een goed 'debater' met humor. Vooral in de beginjaren van de AKN was loyaliteit en flexibiliteit binnen het bestuur cruciaal, en die aspecten waren kenmerkend voor Martin. Hij nam op zich om jaarlijks één of meer excursies te organiseren, samen met AKN-leden ter plaatse: Zeeuws-Vlaanderen, Drenthe-Groningen, Friesland-Groningen, VRS Meijndel en andere. Het bestuur oriënteerde zich in Georgië: Martin was erbij. We hadden een excursie naar Helgoland: Martin was erbij! Martin was overal bij en liet nooit blijken dat het fysiek soms moeilijk was voor hem. Veel respect, en we hopen dat Martin ook zonder bestuur beslommeringen nog lang actief meedoet in de AKN. Bovenal veel dank!

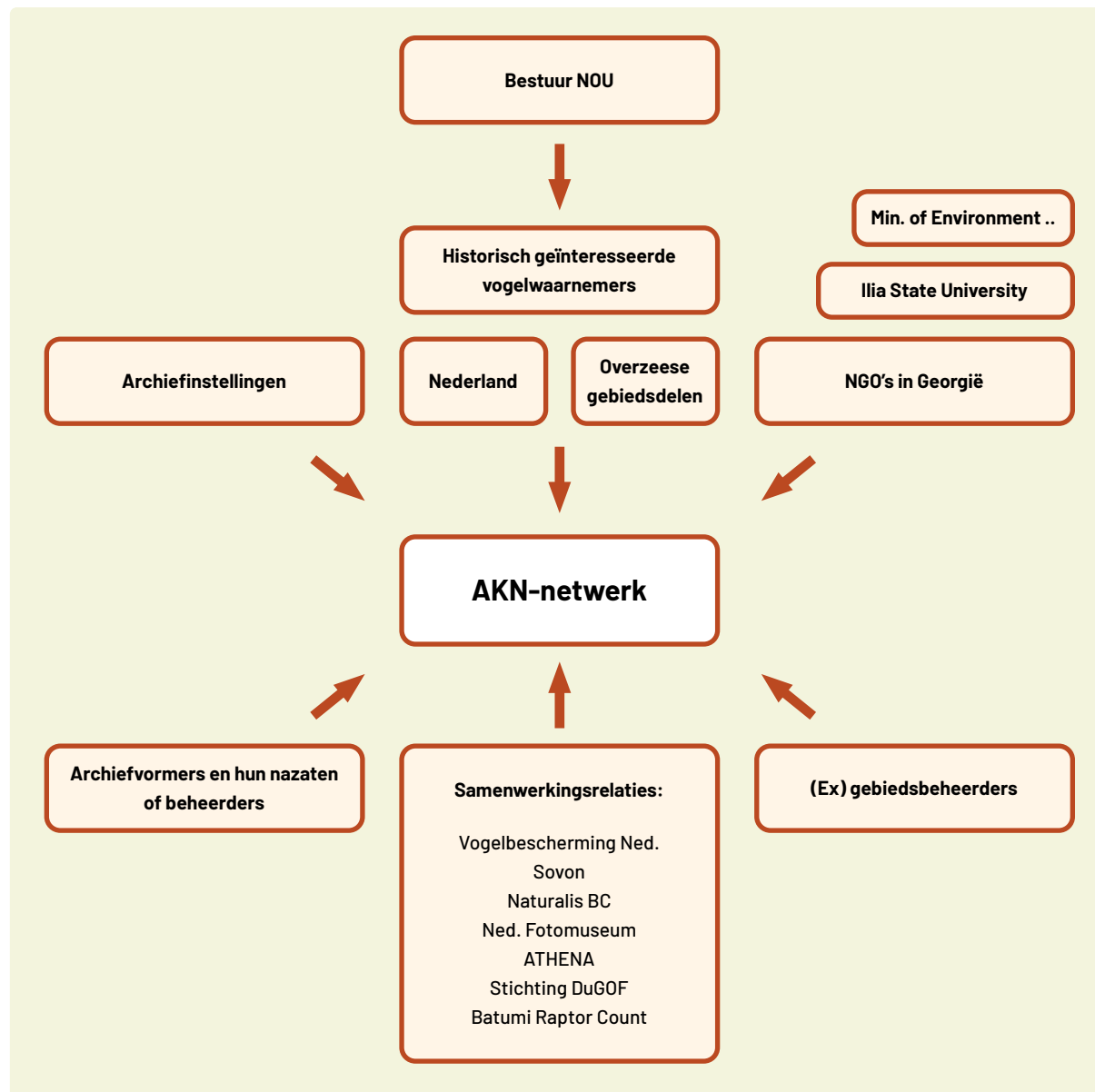
Nieuw voorzitterschap per 1 september 2021

Frank de Miranda zal het AKN-voorzitterschap neerleggen en de functie overdragen aan Robert Kwak. Frank blijft beschikbaar als lid van het AKN-bestuur. In het NOU-bestuur zal hij tenminste de termijn tot 2023 volmaken als schakel met de AKN.

Robert Kwak

Om verschillende redenen zijn wij blij dat Robert enthousiast heeft gereageerd op ons verzoek aan hem om AKN-voorzitter te worden. Robert gaat medio 2021 met pensioen bij Vogelbescherming Nederland. Daar was hij jarenlang hoofd Bescherming. Zijn persoonlijk netwerk en zijn professionele kennis en ervaring sluiten naadloos aan bij de geleidelijke vernieuwing die we nastreven. Robert was eind 2012 de eerste geïnteresseerde die zich voor de AKN aanmeldde. En tijdens het recente vooroverleg met hem bleek dat hij nieuwe ideeën wil inbrengen voor de doorontwikkeling van het AKN-netwerk. Zie de figuur hiernaast.

Aanleg broedeilandjes Grevelingen (Hilda Jennings). Met dank aan beeldbank Staatsbosbeheer. Hoe divers zijn de ervaringen met dergelijke maatregelen?

vorige
pagina

Ooievaars en maaien (Aaldrik Pot). Met dank aan beeldbank Staatsbosbeheer. Hoe effectief kan aanpassing van maaibeeld zijn voor vogelbescherming?

Verkenning nieuwe AKN-werkgroep Gebiedsbeheer

Tijdens de ALV in 2019 is op voorstel van het bestuur besloten om stappen te ondernemen voor de opbouw van een Netwerk Gebiedsbeheer. De basisgedachte is dat zo'n netwerk een rol zou kunnen spelen in de landelijke discussie over biodiversiteit. In het verlengde daarvan zijn er praktische zaken te verkennen zoals het meten van biodiversiteit, het toegankelijk maken van historische verspreidingsgegevens en het documenteren van beheer-ervaringen. De opbouw van zo'n netwerk zal tijd vergen maar daarna zou er een vruchtbare relatie kunnen ontstaan met de WOE en met de Werkgroep Georgië. Inmiddels is een initiatiefgroep gevormd die in de eerste helft van 2021 in twee sessies een visie zal ontwikkelen over de levensvatbaarheid en aanpak van zo'n nieuwe AKN-werkgroep. Die visie van de initiatiefgroep zal leidend zijn in de besluitvorming later dit jaar. De initiatiefgroep bestaat uit Frank de Miranda als coördinator, en de volgende personen die ervaring inbrengen uit SBB/ Natuurmonumenten/ Overijssels Landschap: Hans Vink; Juun de Boer; Adri Hottinga; Jac van der Neut; Harm Piek en Mark Zekhuis

Hans Vink had al een stimulerende inbreng tijdens de voorbereiding van deze initiatiefgroep, waarvoor onze dank.

volgende
pagina

De Werkgroep Ornithologisch Erfgoed (WOE)¹

In deze nieuwsbrief twee zaken over de WOE: de eerste resultaten van de samenwerking met ATHENA en de WOE als grootste gebruiker van Dropbox binnen de AKN.

ATHENA:

De naam ATHENA is een afkorting van Access Tool for data on Historical ecology & ENvironmenten-

tal Archeology. Door samenwerking van historici, archeologen en ecologen is de ATHENA-data portal ontwikkeld waarmee bronnen van historische informatie over flora en fauna ontsloten worden. De WOE heeft sinds de start van ATHENA in 2015, contact onderhouden met het projectteam. In 2017 leidde dat tot samenwerkingsafspraken. Op basis daarvan heeft de AKN de beschikking gekregen over een zogeheten satelliet-website

“Ornithologisch Erfgoed” binnen de kaders van ATHENA. Contactpersoon voor de WOE is Thomas van Goethem. Eindverantwoordelijk voor de uitvoering van het ATHENA-project is Prof. Jan Luiten van Zanden van de Universiteit Utrecht, faculteit Geesteswetenschappen.

In 2020 heeft de WOE een eerste serie van 13 archieven aangemeld: <http://www.athena-research.org/ornithologisch-erfgoed>

Vinkerswapen (1942; Luuk Tinbergen) van VRS Dirk Hoos. Zie ook Vincent van der Spek in jaarverslag Meijendel 2013.

Thomas van Goethem

Dagboeken Willem Bierman (op de bovenste plank), periode 1919 – 1969.

vorige
pagina

volgende
pagina

Zie: <http://www.ornithologischerfgoed.nl>

(Dit linkt naar <https://www.sovon.nl/nl/ornithologischerfgoed> en <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/gezocht-ornithologisch-erfgoed>)

¹Coördinatie: Frank de Miranda; secretaris WOE: Ed Veling

DROPBOX:

Om binnen de AKN resultaten van verschillende werk- en projectgroepen vast te leggen, hebben we in 2015 een abonnement op Dropbox Basic (2GB + 200 MB) genomen. De grootte van het opgeslagen materiaal nam toe en zo besloten we in 2019 tot een Dropbox Plus abonnement (2 TB).

De WOE is momenteel de grootste gebruiker van Dropbox. Binnen deze werkgroep was de toegang tot het opgeslagen materiaal in eerste instantie beperkt tot de werkgroepleden. Naderhand werd duidelijk dat er veel materiaal was opgeslagen dat ook interessant is voor een grotere kring geïnteresseerden. Daarom is nu een gedeelte op Dropbox opengesteld voor algemene toegang. Dat is een kopie van het interne gedeelte, waaruit alle meer privacy gerelateerde informatie is verwijderd maar waaraan een folder is toegevoegd met veel foto-, dia- en filmmateriaal (folder "Extra materiaal"). Dit openbare gedeelte van Dropbox is te bereiken met de (verkorte) link: <https://tinyurl.com/y34a5933>

In de folder *000-Index* staat een file *INDEX.txt* met daarin een alfabetisch overzicht van archiefvormers. Deze archiefvormers werden van een nummer voorzien op het moment dat de WOE aandacht is gaan besteden aan de betreffende persoon (of organisatie).

Archiefnaam	Waar ondergebracht
Aat Tjittes	Streekarchivaat Noordwest Veluwe
Bernhard van Dooren	Naturalis BC
Harry Savory	Noord-Hollands Archief
Johan van den Steen – Franklin Tombeur	Zeeuws Archief
Jan Bais	Privé beheer
Jo Rampen	Privé beheer
Wim van Dobben	Heimans en Thijsse Stichting
Johan Sluiters	Noord-Hollands Archief
Jules Philippona	Privé beheer
Kees Scharringa	Brabants Historisch Informatie Centrum
Lou van den Hombergh	Regionaal Historisch Centrum Limburg
Sjoerd Braaksma	NWA-archief van SBB
Willem Bierman	Naturalis BC

vorige
pagina

Ed Veling

volgende
pagina

Het onderstaande is een selectief overzicht van interessant materiaal op Dropbox dat (nog) niet in ATHENA is te raadplegen.

004-Club van Nederlandse Vogelkundigen (met subfolder Beschrijving-aanvulling-archief)

005-K.H. Voous

006-J. Kist Sr

007-F.P.J. Kooijmans

013-Jan P. Strijbos

Bijlagen-Limosa-1950-1956

Extra materiaal met subfolders, onder andere:

- Dia's met subfolders Meeth, Rooth, Sollie, Tekke, Voous en Walters;

- Films-Hoogerwerf

- Films-Jo-van-Dijk

- Films-Zweeres

- Foto-Archief-Jaap-Taapken

- Griel [met informatie en links naar een YouTube filmpje van Burdet en een YouTube filmpje met foto's, films en tekeningen van Freek Bloem, Gerrit Bos, Piet Cornet, Marc van Geene, François Haverschmidt, Klaas Hulsbos, Kees Koeman, Henk Schoorl, Henk J. Slijper en Paul Louis]

- Morinelplevier

- Traanberg

Varia:

- De Beer – Ed Buijsman met subfolder 20190722-EBu-Documentatie-de-Beer

- Index-Nederland-Tijdschriften [met twee files: Rose-laar-1999-Bird-Journals-libraries-Netherlands.pdf en

20160210-Speek-Index-Nederlandse-tijdschriften-tot-1999.xls]

- Nederlandse Zoölogische Kabinetten [met de file: Hendrik Engel's Alphabetical List of Dutch Zoological Cabinets and Menageries.pdf]

- NOV-50 jaar [met een beschrijving van de personen op de groepsfoto]

- Publicaties over Ornithologisch Erfgoed

- Wiek en Sneb [met een scan van de vier jaargangen, 1953-1956]]

Project Ornithologisch Erfgoed (voormalige) Overzeese Gebiedsdelen²

De eerste fase van het project OEVOG is afgelopen jaar afgesloten met de rapportage aan het Prins Bernhard Cultuurfonds (PBCF) en het IJsvogelfonds. In 2017 had het PBCF een subsidie toegekend van maximaal € 5.000. Eerder was door het IJsvogelfonds een subsidie toegekend van € 2.000. In de periode t/m 2020 is gewerkt aan de volgende archieven³:

Archief J.H. Becking. Geluidsopnamen, ruim 100 cassettes en banden met vele uren geluidsopnamen van vogels op Java (1971-2001), veldnotities en eiercollectie. De eiercollectie en de veldnotities bevinden zich bij Naturalis BC. De geluids-

opnamen waren al gedigitaliseerd en overgedragen aan de wereldwijde organisatie Xeno-Canto (www.xeno-canto.org). Belangrijke aanvullingen van de meta-informatie moeten uit de veldnotities van Becking worden gedestilleerd. Door de verbouwing van Naturalis BC en de daarop volgende COVID-19 pandemie, waren de dagboeken in 2020 niet beschikbaar voor onderzoek. Hopelijk kan dit in 2021 worden afgerond.

Archief J.H.J.M. Ribot. Verzameling van manuscripten, waarnemingslijsten en brieven over vogels in Suriname uit de tweede helft van de vorige eeuw tot in deze eeuw. Vrijwel vanaf de start van internet heeft Ribot alle waarnemingen (en foto's) van Surinaamse vogels bewerkt tot de website 'Birds of Surinam'/'Vogels van Suriname'. Deze website

is in 2019 afgesloten. Het archief en de website waren de basis voor de 'Field Guide to the Birds of Suriname' (Spaans, A.L., O.H. Ottema en J.H.J.M. Ribot, 2016 – 1ste druk, en 2018 2de herziene druk). Het archief is veiliggesteld door het unieke materiaal over te dragen aan de Anton de Kom Universiteit in Paramaribo. Deze instelling beheert o.a. de faunistische collectie van Suriname. Voor de website worden de mogelijkheden voor veiligstelling nog onderzocht. Voorlopig is de website veiliggesteld in *Dropbox*.

Archief A. Hoogerwerf. Originele film met o.a. unieke beelden van de (bijna uitgestorven) Javaanse neushoorn en diverse vogelsoorten op het schiereiland Ujung Kulon (West-Java) uit de jaren zestig van de vorige eeuw.

vorige
pagina

volgende
pagina

Bas van Balen

Beelden van film Hoogerwerf met Javaanse neushoorn, waarschijnlijk het meest bedreigde grote zoogdier op aarde!

De film is gerestaureerd en gedigitaliseerd. De film is ontsloten op *Dropbox* en *Youtube*. Het origineel is overgedragen aan Beeld en Geluid in Hilversum.

Archief W.H.A. Hekking. Dagboeken van W.H.A. Hekking (Botanicus bij het voormalige Herbarium van de RUU) met reisverslagen van Java en Sumatra (1966 en 1971). Belangrijke delen zijn gescand en zullen op *Dropbox* worden ontsloten.

Archief familie Bartels. De dagboeken van Max E.G. Bartels uit de eerste helft van de vorige eeuw bevinden zich in Naturalis BC. Bartels schreef hele cahiers vol met zijn waarnemingen, die in een groot gebied tussen Sukabumi en Bandung (West-Java) werden gedaan. De handgeschreven dagboeken zijn uitgetypt en geannoteerd. De digitale bestanden zullen op *Dropbox* worden geplaatst. We onderzoeken of deze ook kunnen worden opgeslagen in het depository van

Naturalis BC. De bestanden zullen worden aangeboden aan de Technische Universiteit van Bandung. Mogelijkheden om de Duitse teksten te vertalen in het Engels, worden nog nagegaan. Verder zijn er ideeën om de meest interessante zaken uit de dagboeken te ontsluiten in aparte publicaties.

Archief J. Visart de Bocarmé. Ongepubliceerd manuscript over vogels van Java 'Quelques observations faites à Java' uit 1829. Manuscript is uitgetypt en geannoteerd. Digitaal bestand wordt opgeslagen in *Dropbox* en mogelijk in het depository van Naturalis BC. Het bestand zal ook worden aangeboden (na vertaling in het Engels?) aan de Technische Universiteit van Bandung.

Bij aanvang van het project OEVOG is gesteld dat wij streven naar een overzicht van ornithologische archieven met materiaal uit de (voormalige)

overzeese gebiedsdelen, die aanwezig zijn in Nederland. Hier is wel een begin mee gemaakt, maar o.a. door de verbouwing van Naturalis BC en de COVID-19 pandemie, is dit blijven liggen. Streven is om dit binnen 1-2 jaar af te ronden.

In de eerste fase van OEVOG ging het om materiaal dat door Nederlandse (amateur) ornithologen in de (voormalige) overzeese gebiedsdelen is verzameld en in Nederland aanwezig is. In de toekomst willen wij ons ook richten op het traceren van lokaal beschikbaar materiaal waarvoor wij *in of vanuit Nederland* een bijdrage kunnen leveren aan veiligstelling en ontsluiting.

vorige
pagina

volgende
pagina

² Coördinatie: Kees Scharringa

³ Bas van Balen had als Indonesië-kenner een belangrijk aandeel in de werkzaamheden voor deze fase.

Werkgroep Georgië⁴

De Werkgroep Georgië heeft een geschiedenis vanaf 2013 toen het AKN-bestuur zich in de omgeving van Batumi oriënteerde. In dat jaar was SABUKO als vereniging voor natuur- en vogelbescherming in Georgië opgericht. Ons motief om te willen helpen, werd ingegeven door de wetenschap dat Georgië, anders dan Armenië en Azerbeidzjan, niet over een eigen vogelgids en Avifauna beschikte. Ons eerste werkgroepsplan dateert van 2015 en is afgestemd met Brecht Verhelst van BirdLife International die het Kaukasus-programma in beheer had. We begonnen met vogeltellingen in de Chorokhi delta, een gebied dat bedreigd wordt door bouwplannen. We richtten de stichting Dutch-Georgian Ornithological Foundation (DuGOF) op om een entiteit te hebben voor fondsenwerving. Zie www.dugof.nl In 2017-2019 was de stichting succesvol in de relatie met NLBIF, het Nederlandse kennisknooppunt van de *Global Biodiversity Information Facility (GBIF)*. NLBIF gaf financiële steun waardoor Batumi Raptor Count (BRC) de gelegenheid kreeg hun telgegevens van roofvogeltrek te analyseren. De resultaten daarvan zijn door Wouter Vansteelant gepubliceerd in het gezaghebbende tijdschrift IBIS. Vervolgens zijn in Georgië contacten met Ilia State University aangehaald en met het Ministry of Environment Protection and Agriculture of Georgia, dankzij contacten van

Peter Lina bij dat ministerie in verband met zijn vleermuizenwerk. Frank is inmiddels vijf keer in Georgië geweest en kreeg in juni 2019 het verzoek van genoemd ministerie om onze intenties vorm te geven in een Memorandum of Understanding. Dat was een maand later gereed en is daarna door het ministerie in het Georgisch vertaald om de

Chorokhi delta met Zwarte Zee op de achtergrond (foto Deltares)

interne communicatie erover te vergemakkelijken. In Georgië loopt besluitvorming met externe NGO's via de hoogste bazen. In mei 2020 kregen we bericht dat het ministerie eerst een pilot project met ons wil starten. Corona slaat er momenteel hard toe. Geen moment om gemakkelijk knopen door te hakken. Op 27 december kwam het bericht dat het ministerie een geschikte datum zoekt voor Zoom of Team overleg met ons na 15 januari. Over de verdere strategie zullen we ons intern beraden.

In de jaren 2015, 2018, 2019 en 2020 hebben we via DuGOF meerdaagse tellingen in Chorokhi delta gefinancierd. Een voldoende analyse van de resultaten vraagt waarschijnlijk om fysiek overleg in Tbilisi met SABUKO. In één van de volgende nieuwsbrieven zullen we de resultaten samenvatten.

⁴ Coördinatie: Frank de Miranda

Vooruitblik naar de eerstvolgende nieuwsbrief

De planning is dat nummer 2021/ 2 in september verschijnt. Aandachtspunten zullen dan onder meer zijn het nieuwe voorzitterschap van Robert Kwak, de resultaten van de Initiatiefgroep Gebiedsbeheer, de toekomstige koers van de werkgroep Georgië, aanmelding nieuwe serie archieven voor ATHENA en hoe we ideeën voor een Tentoonstelling "Ornithologisch Erfgoed" kunnen realiseren.